

מעדני אשר

גיליון שד"מ
(שנה ח')
פרשת וישלח תשע"א

י"ל ע"י

מכון "מעדני אשר"

הגליונות ברחבי תכל יוצאים לזכותו של הרב ברוך בן מרים ומרת שיינדל מלכה בת היה פייגא

האם יש חיוב לעשות סעודה כשנעשה בנו בר מצוה?

בפרשת ל"ד כ"ה ויקחו שני בני יעקב שמעון ולוי איש חרבו.

כתבו הראשונים: דמכאן המקור להא דתנן במשנה אבות פ"ה משנה כ"א בן י"ג למצוות, משום דלא מצאנו בכל התורה שיהא קרוי איש בפחות מבן י"ג, אבל בבן י"ג מצאנו שקראו הכתוב איש דשמעון ולוי בהיא שעתא בני י"ג שנה הוא, מזה ידעינן דאיש שכתוב בכל המצוות והאיסורים היא מבן י"ג ומעלה, כך כתבו רש"י באבות וכן המפרש בניזיר כ"ט ע"ב וכן ברע"ב באבות ובתו"ט שם ע"ש החשבון, עיין בספר מעדני אשר פרשת וישלח תשס"ז שכתבתי עוד כמה מקורות מהראשונים מהיכן ילפינן דבן י"ג למצוות.

יש לחקור האם סעודת בר מצוה היא חיוב או דילמא אין חיוב לעשות סעודת בר מצוה.

הנה המהרש"ל בספרו ים של שלמה ב"ק בבא קמא פרק ז' סימן ל"ז כתב וז"ל וסעודת בר מצוה שעושים האשכנזים, לכאורה אין לך סעודת מצוה גדולה מזו, ושמה יוכיח עליה, ועושים שמחה, ונותנים למקום שבח והודיה, שזכה הנער להיות בר מצוה, וגדול המצוה ועושה, והאב זכה שגדלו עד עתה, להכניסו בבית התורה בכללה.

ומביא ראיה: מהא דאיתא בגמ' קידושין ל"א ע"א אמר רב יוסף, מריש הוה אמינא מאן דהוה אמר לי הלכה כרבי יהודה דאמר סומא פטור מן המצוות עבידנא יומא טבא לרבנן, דהא לא מפיקדנא והא עבידנא, השתא דשמעית להא דאמר רבי חנינא גדול המצווה ועושה יותר ממי שאינו מצווה ועושה, אדרבה מאן דאמר לי דאין הלכה כרבי יהודה עבידנא יומא טבא לרבנן, חזינן אע"פ שהיה כבר חייב במצוות, מ"מ עשה סעודה על הבשורה שלא היה נודע לו עד עתה שהוא חייב במצוות, כ"ש על הגעת העת והזמן שמתחייב במצוות, שראוי לעשות יום טוב.

וכן כתב המגן אברהם סימן רכ"ה סק"ד שמצוה לעשות סעודה ביום שנכנס בנו לעול מצות, כיום שנכנס לחופה.

ובמחצית השקל שם: כתב דמקור הדבר מהגמ' קדושין הנ"ל, וכן כתב שם האליה רבה.

ויש שכתבו סמך לסעודת בר מצוה: מהמדרש בראשית רבה פרשת וירא פרשה כ"ג ויגדל הילד ויגמל, ויעש משתה ר' הושעיה רבה אמר נגמל מיצר הרע, חזינן שאברהם עשה סעודה כשנעשה בנו בר מצוה.

ויש שכתבו סמך לסעודת בר מצוה: עפ"י דברי הזהור חדש פרשת בראשית שכתב שביום שיגיע הבר מצוה להיות בר מצוה בעי למחדי כיום חתונה ודרש זה על פסוק צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו וביום שמחת לבו מהו ביום חתונתו ביום שראוי לעשות מצות התורה שזהו שמחת הצדיקים ואימתי ראוי א"ר יצחק משלש עשרה שנה ואילך רוצה לומר ביום הבר מצוה שבאותו היום חובה לעשות שמחה ולהיות שמח בלבו כמו יום שנכנס לחופה, כך כתב ביפה ללב אור"ח סימן רכ"ה.

ויש עוד טעם לסעודת בר מצוה: דסעודת בר מצוה היא סעודת סיום של האב שנפטר מחינוך, כך כתב האמרי אמת לקוטים בר מצוה ע"מ צ"ז.

מעדני אשר: נראה דכונתו כעין דמצינו דעושין סעודה לגמרה של מצוה כמו דמבואר בגמ' ב"ב קכ"א דביום ט"ו באב הוא יו"ט לפי שפסקו מלכרות עצים למערכה, וברשב"ם לפי שבאותו יום היו משלימין מצוה גדולה כזאת, לכן היה יו"ט.

וכן מבואר ברמ"א יור"ד סימן רמ"ז ס"ק כ"ו כשמסיים מסכתא מצוה לשמוח ולעשות סעודה ונקראת סעודת מצוה ובגמ' שם ציין המקור לדבר זה מגמ' ורשב"ם הנ"ל והכי נמי יש לומר משום שגמר מצוה גדולה דחינוך בנו עושה סיום, ועיין בספר מעדני אשר פרשת וירא תשס"ז אריכות בענין האם ליכא לאב חיוב לחקק את בנו כשנעשה גדול והבאתי מגמ' שמשמע שיש חיוב ע"ש.

ויש שכתבו עוד טעם לסעודת בר מצוה: דהוה כיום שניתנה בו תורה ואמרו בגמ' פסחים ס"ח ע"ב הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם מאי טעמא יום שניתנה בו תורה, ופירש רש"י להראות שחביבה הוא בעיניו, כך כתב הגאון רבי שלמה קלוגר בשו"ת טוב טעם ודעת מהדורא תליתאה חלק ב' סימן פ"ו.

גליון זה נודב ע"י ידידינו הנגיד הנכבד

הרב אביש ברוד שליט"א

בארא פארק

לעילוי נשמת אביו הרב אהרן שלום בן הרב נחמיה ז"ל

נלב"ע י"א כסלו ת.נ.צ.ב.ה.

ולעילוי נשמת אחיו הרב אלעזר בן אהרן שלום ז"ל

נלב"ע כ"א כסלו ת.נ.צ.ב.ה.

נר נשפת אדם

נר נשפת אדם

מדוע יש מקומות שנהגים שאין אומרים תחנון

ביום שיש בר מצוה?

הנה בספר נהר מצרים הלכות נפילת אפים ס"ק ג' כתב וז"ל נהגו במצרים ביום שמתחנך הנער למצות תפילין שמלבישין אותו בבית הכנסת בשמחה ובשירים ונרות דולקות כזמוטי חתן שאין נופלין על פניהם בשחרית שמתפלל שם הנער המתחנך.

וכותב ואע"פ שלא מצאתי עד הנה מפורש בדברי הפוסקים שמצות תפילין פוטרת נפילת אפים מ"מ מנהגם של ישראל תורה היא ויש שמך לדבר.

א. משום שהוא דומה לחתן, דכתיב כחתן יכהן פאר, ותפילין נקראו פאר, ולכן הרי הוא כחתן שאין נופלים על פניהם בבית הכנסת שיש שם חתן, כך כתב בנהר מצרים הנ"ל.

ב. דאתקש למילה דכתיב ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר, ואמרין בגמ' מגילה ט"ז ע"ב ששון זו מילה ויקר זה תפילין, והוי כמילה שאין נופלין אפים ביום מילה, כך כתב בנהר מצרים הנ"ל.

ג. עפ"י דברי הזהר חדש פרשת בראשית שכתב שביום שגייע הבר מצוה להיות בר מצוה בעי למחדי כיום חתונה ודרש זה על פסוק צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו וביום שמחת לבו מהו ביום חתונתו ביום שראוי לעשות מצות התורה שזהו שמחת הצדיקים ואימתי ראוי א"ר יצחק משלש עשרה שנה ואילך רוצה לומר ביום הבר מצוה שבאותו היום חובה לעשות שמחה ולהיות שמח בלבו כמו יום שנכנס לחופה יע"ש, וכיון שכן ראו העם לעשותו כיום חתונה שלא ליפול על פניהם, כך כתב בשו"ת חדות יעקב חלק אורח חיים סימן כ"ו.

והנה בשו"ת מנחת יצחק חלק ח' סימן י"א נשאל בענין זה האם יש פטור שלא לומר תחנון ביום הבר מצוה וכתב וז"ל לא ראיתי המנהג הזה, אלא שבספר דרכי חיים ושלוש מנהגי הגה"צ בעל מנחת אלעזר ממונקטש ז"ל אות קצ"ב הביא שנהג כן בעל מנחת אלעזר ז"ל לחיבת הקודש של מצוה.

מדוע אין עושיני סעודת בת מצוה לבת כשנעשית גדולה?

הנה בשו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ב' סימן צ"ז נשאל מדוע אין מצוה בסעודת בת מצוה כשנעשית בת י"ב שנה כמו בבן דגם הבת הא מתחייבת עתה במצות, ועיין בפרי מגדים בא"ח אור"ח סימן רכ"ה סק"ה ובספר מעדני אשר פרשת תולדות תש"ו הארכתי הרבה טעמים מדוע בבת אין מברכין ברוך שפטרני שהקשה לענין ברכת שפטרני מ"ט לא אמרינן בבת כשנעשית י"ב שנה ולא הקשה על מה שאין עושיני סעודה אף שטעם הסעודה, משום דגדול המצוה ועושה, הא טעם זה הא ישנו גם בבת והיא קושיא גדולה.

ותירץ האגרות משה: דלכן אין עושיני סעודה לבת מצוה, משום דאין ניכר חלוק בבת למעשה במה שנעשית גדולה יותר מקטנותה, ולא דמי לבן שניכר טובא שמעתה מצרפין אותו לכל דבר שבעי מנין עשרה ומנין שלשה, ועל ידיעה בעלמא כשלא ניכר למעשה אין עושיני סעודה ושמחה אף שבעצם יש בזה אותה השמחה ממש.

מדוע בחור בר מצוה אינו עושה שהחיינו בליל המצוה

כיון שנתחייב עתה במצוות?

הנה בשו"ת אגרות משה יורה דעה חלק ג' סימן י"ד הקשה מדוע אין מברכין ברכת שהחיינו על התחייבות במצוות כשבן מהגיע ל"ג שנה שנתחייב במצות, וכן בת כשמגיעה ל"ב שנה אין מברכין שהחיינו.

ומתריך: שעל חדוש חיוב המצוה תקנו לברך שהחיינו ולא כשבהמצוה ליכא חדוש זמן אלא בהגברא, כי מכיון שישנו בהחיוב מצד קבלת התורה שגם לקטנים איכא ענין קבלת התורה שאבותינו קבלו לדורי דורות עולם, כבר ליכא ענין חדוש בהגברא דתיכף כשיסתלקו הפטור מצד קטנות הוא בהחיוב, ובענין אם צריך לברך בפעם ראשונה שמניח תפילין שהחיינו יש אריכות גדולה ואין להאריך.

איזה מצוה ראשונה מקיים בחור בר מצוה כשנעשה בר מצוה?

הנה כתב החתם סופר פרשת ויחי ע"מ המ"ו דמצוה הראשונה שמתחייב בליל י"ד הוא מצות שמחה.

וכתבו הספרים: דזה נרמז בפסוק תהילים פרק קכ"ז פסוק ו' "בא יבא ברנה נושא אלמותיו" דהיינו כשבא ליבא דהוא בגמטריא י"ג, בא לרנה דהיינו מצות שמחה.

ויש שכתבו דמצוה ראשונה שנתחייב האדם כשנעשה האדם בן שלוש עשרה שנה הוא קריאת שמע של ערבית, כך כתב רבי צדוק הכהן מלובלין צדקת הצדיק אות ד'.

וכן אמר בעל החדושי הרי"ם דלכן מתחיל הש"ס ברכות ב' ע"א במצות קרית שמע של ערבית, דהוא מצוה הראשונה שהיא מקיים כשנעשה גדול.

ויש שכתבו דמצוה ראשונה שמקיים הוא מצות ישוב ארץ ישראל, דמיד שנעשה גדול מקיים מצוה זו בלא שום פעולה.

קטן שנעשה בר מצוה ביום שני האם חייב לעשות הבדלה?

הנה בשו"ת הר צבי אורח חיים א' סימן קס"ה נשאל בקטן שנעשה בר מצוה ביום ב' אם מחויב בהבדלה כגדול בעלמא שלא הבדיל במוצש"ק, שמבדיל והולך עד יום ג'.

ומסיק: דכו"ע מודו דאינו חייב בהבדלה, דאפילו אם נאמר דעיקר זמן הבדלה הוא עד יום ג' מ"מ יש לפוטרו כאן משום דמצות ההבדלה עיקרה היא לקדש השבת ביציאתו, ולשיטת הרמב"ם דס"ל הבדלה דאורייתא היא חלק ממצות זכור את יום השבת לקדשו, ולכן כיון שלא נצטוו על השבת זו אינו חייב ג"כ בהבדלה, ויותר מזה השבתי לחכם אחד ששאלני על קטן שנתמלאו לו י"ג שנים במוצש"ק אם מחויב הוא בהבדלה, מי נימא כיון דלא נצטוו על השבת וכחול הוא לגבי דידיה א"כ אין לו מה להבדיל, או דלמא מצות הבדלה חלה עליו בשביל שבת דעלמא, והשבתי דנ"ל דדמיא למאי דפסק בחת"ס אור"ח סימן קעב בנעשה גדול במוצאי יוה"כ דפטור מלהתענות תוספות יוה"כ פ' אף דמרבין מקרא דכיון דפטור מהעיקר אין שייך לחייבו בהתוספת יוה"כ פ', וחייב הבדלה נראה דלא עדיף מחיוב תוספת יוה"כ דהבדלה נמי נראה דלכל היותר אינו אלא הוספה למצות השבת, ולהר"מ דס"ל הבדלה דאורייתא יליף לה ממצות זכור את יום השבת דנכלל בו ג"כ מצות הבדלה, א"כ כיון דפטור על עיקר השבת יש לפוטרו נמי מהבדלה.

האם יש חיוב לאדם לתת את בתו שיתחתן עם בחור רע

שמה תחזירנו למוטב?

בפרשתן ל"ב כ"ג ואת אחד עשר ילדיה.

וברש"י ודינה היכן היתה, נתנה בתיבה ונעל בפניה שלא יתן בה עשו עיניו, ולכן נענש יעקב שמנעה מאחיו שמה תחזירנו למוטב, ונפלה ביד שכם.

יש להקשות: מדוע נענש יעקב וכי יש חיוב לאדם לתת את בתו שתתחתן עם רשע, הרי אמרינן בגמ' פסחים מ"ט ע"מ ב' תניא היה רבי מאיר אומר כל המשיא בתו לעם הארץ כאילו כופתה ומניחה לפני ארי, חזינן שיש איסור לתת את בנו לעם הארץ ולא אמרינן שצריך לתת שמה יחזירנו למוטב.

הנה במושב זקינים לבעלי התוס' הקשה רז"ל וכי מי שיש לו אח משומד ישיא לו את בתו שהיא בת ו' שנים כאשר היתה דינה ושמה יש לומר שקיבל עליו תשובה על מנת שלא יזלזל כמו שנאמר "נסעה ונלכה ואלכה לנגדך" בשוה ביהדות.

וברבינו עובדיה מברטנורה בספרו עמר נקא בפרשתן כתב לפי שיעקב נתכוון לרעה שלא היה רוצה שאחיו יהיה צדיק כדי שלא יתקיים בו הברכה הויא גביר לאחיק לכן נענש, דאל"כ לא היה נענש דאדרבה היה נחשב לו לזכות שמנעה מרשע.

וכן בשו"ת מים חיים בקונטרס אצרות חיים להגאון רבי חיים ראפאפורט הקשה הא קימ"ל אה"ע סימן נ' ס"ק ה' דאם קלקל המשודך מעשיו יכולה לחזור בו וק"ו מה אם כבר נשדך יכולה לחזור בו אם נתקלקלה מכ"ש שלא יתן את בתו ולמה נענש יעקב, ומתרץ דלשון רש"י קשה שכתב שמנעה מאחיו שמה תחזירנו למוטב דהויא ליה לכתוב שמנעה מאחיו ושמה היתה חוזרת אותו למוטב, על כרחך צריך לומר דכונת רש"י דאם יעקב היה מונעה משום שעשיו היה רשע ושמה יקלקל את בתו לא היה לו עונש, רק יעקב לא היה ירא מזה דידיע בבתו שהיא צדקת ולא יקלקלה רק שמנעה מאחיו מחמת שהיה שונאו שהיה רשע גמור ולא הויא רוצה שתחזירנו למוטב, וזה דקדק רש"י שמה תחזירנו למוטב ר"ל דלא היה רוצה שתחזירנו למוטב, וכן מצינו בדוד שקלל לדואג האדומי יחתך ויסחך מאהל ושרשך מארץ החיים סלה והשי"ת הקפיד עליו.

וכן בתורה תמימה הערות בראשית פרק לב הערה ט' הקשה צריך באור, היכן מצינו כהאי גונא, שיהא חובה על אדם למסור את בתו לרשע שמה תחזירנו למוטב, והלא כנגד זה יש חשש שמה יחזירנה הוא לרשעה, ואפשר לומר דבזה לא הי' יעקב מסופק שהיא תחזירנו למוטב, אך מפני זה גופא לא רצה להשיאה אותה לו כדי שלא תחזירנו למוטב, כלומר שמשנאתו אותו לא הי' רוצה זה גופא שיחזור למוטב, ויהי' לפי"ז באור הלשון ברש"י שמה תחזירנו למוטב, כלומר שעל כן לא השיאה אותה לו שמה תחזירנו למוטב.

והחזון איש תירץ: שהיה גלוי וידוע ברוח הקודש שדינה תחזיר אותה למוטב, ואילו היה יעקב נותן אל לבו לדבר היה מגלה זאת ברוח הקודש אבל אנחנו לא יכולים לדעת לכן אנו אסור לעשות כן, כך תירץ החזון איש.

מה מהני מה שתקינו חכמים מאתים זוז בכתובה

כדי שלא יהא קל להוציאה הרי זה לא הרבה כסף?

בפרשתן ל"ד י"ב הרבו עלי מאוד מהר וגו'.

וברש"י כתובה.

נחלקו בגמ' האם כתובה דאורייתא או רק תקנה דרבנן כדי שלא יהא קל בעיניו להוציאה לכן תקנו מאתים זוז, עיין כתובות י' ע"א ובתוס' שם.

יש להקשות: מה הועילו חכמים שתקנו כתובה כדי שלא תהא קל בעיניו להוציאה, הרי מאתים זוז לא הרבה כסף, ומי ימנע לגרש את אשתו בשביל זה.

איכא כמה תרוצים:

א. הנה הריב"ש סימן קנ"ג, וכן בשו"ת אגרות משה אה"ע חלק ד' סימן צ"ב נשאל איך תקנו חז"ל דבר מועט כזה לכתובת אשה, והרי הם אמרו, שצריך לתת כתובה כדי שלא יהא קלה בעיניו להוציאה, והלא אפילו עני שבישראל, כשיהיה לו קטטה עם אשתו תהא קלה בעיניו להוציאה בדבר מועט כזה.

תשובה: אתה שערת באנשי מירוקה, שעשיריה היו להם בתים מלאים כל טוב, אצרות כסף וסחורה ומטמוני מסתרים, מרגליות ורוב פנינים, אבל תשער בתושבי הארץ הזאת, שאינם מספיקים ללחם צר ומים במשורה, ועל הארץ ישנים או על שטיח עור, ובכסות יום מתכסים בלילה, ומלבושיהם טלטי על גבי טלאי, ורובם הולכים יחפים, ובימי חז"ל כך היו, וגם מגדולי חכמים היו בעלי אמנויות, כמו שאמרו על רבי יהושע שהיה פחמי ברכות כ"ח ע"א והלל שהיה מזרע דוד, היה משתכר בזוז אחד להביא מן היער חבילת עצים, יומא ל"ה ע"ב ורב כהנא היה מוכר סלים לנשים מחמת עניו כמבואר בקדושין מ' ע"א ובדורו של רבי יהודה בר אילעאי היה חמשה מתכסים בטלית אחת ועוסקים בתורה סנהדרין כ' ע"א ואנשי כנסת הגדולה, המתקנים התקנות בישראל, כשעלו מן הגולה כבר היו עניים עד מאוד, כמו שמוזכר בספר עזרא, שבימי נחמיה היו נושים איש באיש, וכובשים בניהם ובנותיהם לעבדים מהם לוו כסף למדת המלך, ומהם לקחת דגן ברעב, ושנינו במסכת פאה פרק ח' מי שיש לו חמישים זוז והוא נושא ונותן בהן, הרי זה לא יטול לקט שכחה ופאה ומעשר עני, לפי שאינו בגדר עני, וחמישים זוז הם חצי כתובת אלמנה, ותמה על עצמך איך אשה מתקדשת בפרוטה, שיש בדינר קצ"ב פרוטות והוא דבר מועט עד מאוד, וגם בית דין נזקקין לתביעת פרוטה לפי שלא ניתנה לימחל מן הסתם, וחכמים תיקנו כתובה לאשה כולן בשוה שלא לבייש את מי שאין לו ושערו בעני, ואמרו שאם רצה להוסיף אפילו מאה מנה יוסיף.

ב. עיקר הקטטה היא בעניים כמו דמבואר בגמ' בבא מציעא נט ע"מ א' אמר רב יהודה לעולם יהא אדם זהיר בתבואה בתוך ביתו, שאין מריבה מצויה בתוך ביתו של אדם אלא על עסקי תבואה, אמר רב פפא היינו דאמרי אינשי כמשלם שערי מכדא נקיש ואתי תגרא בביתא, והרי לעני אין לו כסף לכן תיקנו שפיר מאתים זוז שלא תהא קלה בעיניו להוציאה, כך תירץ בספר כרם שלמה הלכות כתובות בשם ספר עץ חיים.

ובספר סמיכות חכמים דף כ"ג ע"ד **הוסיף הסבר:** ע"פ מה דקימ"ל מי שיש לו מאתים זוז לא יקח והטעם מי שיש לו מאתים זוז יצא מכלל עני, אבל מאתים חסר דינר הרי זה עני, ולפיכך תיקנו חכמים מאתים שלא תהיה קלה בעיניו להוציאה, אבל אם היו מתקנים פחות ממאתים אפשר היה נותן לו כל אשר לו והיה מקבץ עוד כדרכו של עני, אבל ביש לו מאתים לא שכיח התיגרא.

מכתבים למערכת

איך היה מותר להלל לחוציא על מצוות תלמוד תורה יותר מחומש נכסיו הרי יש איסור בזה

מה שהקשתם בשם החפץ חיים על זה הא דאיתא בגמ' יומא ליה עמד ב'תנו רבנן עני בא לדין, אמרין לו מפני מה לא עסקת בתורה אם אומר עני הייתי וטרוד במונותי ואמרין לו כלום עני היית יותר מהלל, אמרו עליו על הלל הזקן שבכל יום ויום היה עושה ומשתכר בטרפיק, חציו היה נתן לשומר בית המדרש, וחציו לפרנסתו ולפרנסת אנשי ביתו, דיש להקשות איך היה מותר לבזוב על תורה יותר מחומש נכסיו, הרי קומ"ל המבזבז אל יבזבו יותר מחומש, ותרצתם בכמה אופנים.

הגאון המפורסם רבי שמאי קודם גרסא שליט"א הסי' בחוקי הדת הרב יצחק קדמון שליט"א ע"ש

הרב לרתיק, כיון דאיכא מצות עשה על כל תיבה שלומד כדאיתא בהגהות הגר"א ריש מסכת פאה על כן מותר לבזוב יותר מחומש, וכדאי גונא איתא במנחת חינוך מצוה תכ"ג בדמיוה דבכל רגע עובר בעשה אפשר לבזוב יותר מחומש, א"כ הכי נמי במצות עשה דתלמוד תורה.

הגאון יוסף עזבי ברייער שליט"א ראש ישיבת בעלזא בית הלוי

נראה לציון מה שהקשה זקני בעל המשתן שכר איך איתא שעל נר תנוכה ימכור את כסותו הרי קומ"ל המבזבז אל יבזבו יותר מחומש, ותר"ץ הרי הרגיל בנר הוא ליה בניס תלמידו חכמים כמבואר בגמ' שבת כ"ג ע"ב לפי זה נר חנוכה הם בגדר חוצאות בניו לתלמוד תורה ועל זה אמר הקב"ה לווי עלי ואני פורע כמבואר בגמ' ביצה ט"ז ע"א ולכן מותר לבזוב יותר מחומש.

הרה"צ ציון הלוי אפל שליט"א אשדוד חסידים ש"ס ציון

הרב לוי יצחק גינר שליט"א בני ברק הרב ישראל אהרן ברנשטיין שליט"א

ע"פ מה שכתב בכיאר הלכה אור"ח סימן תרנ"ו ליישב איך אמרינן בגמ' קדושין כ"ט ע"ב דאם אין לו אלא חמש סלעים לפיוהו הבן יפדה בנו, הא א"צ לפור כל נכסיו כדי לקיים מצות עשה, ותר"ץ דהא דאין מחייב לתת במצוה כל ממונו ה"מ שאינו מחייב ליתן בעד דבר יותר מכדי שייך כדי שיוכל לקיים המצוה, אבל מה ששהה הדבר באמת בזה ודאי חייב ליתן כל ממונו, לפי הנ"ל אתי שפיר הדלל מה שהוציא לתלמוד תורה זה היה השוו שגבו מכל באי בית המדרש.

הרב יחזקאל מיכל הלוי פריעדמאן שליט"א מאנטשטר

הרב יעקב מיונער שליט"א ליטין הרב עזבי אריה וויגודר שליט"א ירושלים

הרה"צ אברהם חיים הירש שליט"א בני ברק סולל בית הלוי חסידים סכניו אברהם

נראה לתר"ץ, ודמה דחוינן בגמ' שם שמסר נפשו על זה שגם הלל ידע שזה תקופת טבת ויורד שלג ועם כל זה היה לו המסירות נפש ממש כדאיתא שם בגמ' מה אשמעינן שבנפשו הוא, וא"כ הלא כבר אמר הפסוק כל אשר לאיש יתן בעד נפשו, ולו אין נפשו יותר מזה.

הרב יחזקאל הורוביץ שליט"א בחרת עלית

נראה לתר"ץ כיון דכל תיבה היא מצוה בפני עצמה א"כ על כל תיבה מותר לבזוב יותר מחומש, א"כ הלל שלמד הרבה היה מותר לבזוב יותר מחומש על כל התורה שלמד.

הרב יוסף דויטש שליט"א בני ברק סולל בית הלוי חסידים סכניו אברהם

נראה לתר"ץ, ודמה דחוינן בגמ' שם שמסר נפשו על זה שגם הלל ידע שזה תקופת טבת ויורד שלג ועם כל זה היה לו המסירות נפש ממש כדאיתא שם בגמ' מה אשמעינן שבנפשו הוא, וא"כ הלא כבר אמר הפסוק כל אשר לאיש יתן בעד נפשו, ולו אין נפשו יותר מזה.

הבה"ח יוסף גרינעניג נ"ץ ישיבת באר שבתאי ירושלים

נראה לתר"ץ, והנה הרמ"א אור"ח סימן תרנ"ו כתב דבלא תעשה צריך לבזוב כל ממונו, והנה בספר מעלות התורה לאת הגר"א מנה עשרה לאינן שיש בבטול תורה ולפי הנ"ל אתי שפיר כיון דהויא לא תעשה היה מותר להלל לבזוב כל ממונו.

מדוע נהגו לברך את הכלה קודם החופה בברכת לבן הרשע שהתכוין לקללה

מה שהקשתם בשם החתם סופר על מהנה ישראל כשמכסים את הכלה לפני החופה מברכים אותה אחרתיו את תהו לאלפי רבבה, דיש להקשות מדוע מברכים ברכת לבן שכונתו היה לקללה כמו שכתב החיד"א בפרשת חיי שרה דלכן ידע דרוב בניו דומים לאינן האם והוה כיון ברשע "אחרותיו" אם תהיו כמוני ברשע ובנך ילכו אחר הרוב וידמו לטו את תהיו לאלפי רבבה, ותרצתם בכמה אופנים.

הרב נתנאל קרשבסקי שליט"א ירושלים

נראה לתר"ץ שברכה זו אחותנו את היי לאלפי רבבה נסובה על ברכת ה' בהר המוריה אחר העקידה שהמלאך אמר לאברהם כי בך אברך והרבה את ורעך וכפירוש רש"י על אחותנו את ו"ל את ורעך תקבלו אותה ברכה שנאמר לאברהם בהר המוריה הרבה הרבה את ורעך יחי רצון שהיה אותה הרוע מנך ולא מאשר אחרת, לפי זה היה הברכה כמילא רק תוספת ברכה על ברכת המלאך שביקר לאברהם וליצחק ויצא שהברכה במקרה אינה של לבן.

הרב יעקב יוסף ווינגארטן שליט"א וויליסבורג סולל בית הלוי חסידים ירושלים

נראה לציון עוד תר"ץ מה שכתב בחוקיני בראשית פרק כ"ט ו"ל לאה ורחל משתי נשים היו וגר אין בניו מתיחסי אלא אחר האם כדנפקא לן מני יסיר את בנך ולכן התורה ליעקב.

הרב ישראל אפרים רבינוביץ שליט"א סולל באר שבתאי ירושלים

נראה לציון עוד כמה תר"צים הרמ"א בתשובה סימן י' תר"ץ דדוקא אברהם קיים התורה, משא"כ יצחק ויעקב קיימו רק ז' מצות בני בני, עוד תר"ץ מהר"ל גור אריה תר"ץ שזה היה ע"פ רוח הקודש.

הרב יונה עזבי רומנברג שליט"א ירושלים

יש לציון דבש"ת הירדב"י חלק ב' סימן תרצ"ז כי טעם איסור ב' אחיות הוא משום שאסור להשתמש בשרכיטו של מלך ויעקב אבינו נהנה בעצרת הכבוד, ולכן היה מותר לו לינשא שתי אחיות.

הרב מנחם מנדל דוב יוביץ שליט"א ירושלים

יש לציון דב"ק האדמו"ר מליובאוויטש וצ"ל בלקטו שיתח חלק ה' שיהיה ב' לפרשת ויצא האריך לתר"ץ קושיא זו דכיון דהיה רק חומרא לא היו מקיימים כשזה היה בא על חשבון של השני.

הרב אריה הרצברג שליט"א

הבה"ח החתן משה ישעיהו שפילמן נ"ץ ישיבת סור

נראה לתר"ץ עוד ע"פ מה שכתב בתפארת ישראל מהר"ל פרק כ' שהאבות קיימו רק מצות עשה ולא מצות לא תעשה לפי הנ"ל אתי שפיר.

הבה"ח חיים ישעיהו דויטש נ"ץ ישיבת באר שבתאי בית שמש

מה שתרצתם בשם הרמב"ן שלכן נשא שתי אחיות משום שיעקב לא שמר את התורה רק בארץ ישראל, יש להסיק שלפי זה כתבו המפרשים דבר נפלא שלכן מתה רחל כשנכנסו לארץ ישראל, כי בארץ שמרו את התורה ואז יעבור איסור של ב' נשים.

איך חל קדושי לאה הרי זה היה קדושי טעות שהרי יעקב מידשה שחשב שזה רחל

מה שהקשתם בשם הראשונים איך היה חל הקדושין הרי זה היה קדושי טעות דהוא נתכוין לקדש את רחל ולא את לאה, א"כ איך חל כלל קדושי לאה, ותרצתם בכמה אופנים.

הרה"צ רבי יצחק מאטענען שליט"א וויליאמסבורג חסידים תפארת האהל בית שמש

נראה לתר"ץ, ע"פ מה שכתב הרא"ש ריש פרק האומר ו"ל אבל אם טעה השליח ואמר מקודשת לי אין כאן בית מידות, והקדש בטעות לא הויא הקדש, וכתב בשו"ת בנין דוד סימן א' אות י"א דלכתי שמאי דכבירא ליה בניור ל' ע"ב דהקדש בטעות הויא הקדש, ה"ה דקדושי טעות הויא קדושין, והנה הישבח משה ריש פרשת תולדות כתב בשם הארי"ל דלעיתיד יהיה הלכה כבית שמאי כי כן הוא באור תורה, וקודם מתן תורה השני רק באור תורה, מבואר מה דקודם מתן תורה היה ההלכה כבית שמאי ולפי זה מיושב שפיר קושיא הנ"ל דאף דהויא קדושי טעות הויא קדושין כיון דקודם מתן תורה הלכה כבית שמאי.

איך לכש יעקב את בגדי עשוי הרי בגדי עם הארץ טמא לתלמיד חכם

מה שהקשתם בשם החיד"א איך הלבשה רבקה את יעקב בגדי עשוי, והא קומ"ל דבגדי עם הארץ טמא לפרוש, א"כ יעקב שהיה פרוש איך הלבשה רבקה את בגדי עשוי, ותרצתם בארבע אופנים.

הבה"ח ישראל חיים הרבסט נ"ץ ישיבת שפי תורה ירושלים

נראה לתר"ץ כיון דהיה כליל פסח וטמאת עם הארץ הותר ברגל, לכן היתה מותר ללבשו.

תגובות אפשר לשלוח עד ליום ג' בערב בלבד להרב אשר אנשיל שורץ שליט"א
לפסק המערכת: 057-7961607 למייל: levih@017.net.il
לביירוים בכל ענייני המערכת, בטל: 057-3166560
מי שמעוניין להצטרף לאלפי המנויים נא להתקשר למערכת

גליון זה נודב ע"י ידידיו הרב רבי יצחק קאף שליט"א מייסד ומנהל ת"ת עצינת אמת לדרגל יומא דהילולא רבה של הרה"ק הבת עין זיו"ע החל ב"ב כסלו נודע ומפורסם דבעת רעידת האדמה שהיתה בעצת לפנות ערב, עמד או בתפלת המנחה, כשהלוי העושים הוריו את העיבור לכל ינא איש מבית הכנסת וקרא להם לבא ולהצטופף סביבו ונפל נפילת אפיס בפשיטו ידים ורגליים, אותה טעה נפל חלק הארי מכיפת בית המדרש וקורותיו התמוטטו ונפלו, ואותו טעה מוטמעם בו נמצא רבינו והמתפללים לא נפגעו זיו"ע

גליון זה נודב ע"י ידידיו הרב אברהם גרוס שליט"א ירושלים לדרגל שמחת אירוסים בתו תחי' עב"ג הבה"ח יעקב דוד צימרמן נ"ץ ממעוניי ישיבת בעלזא בחיפה בן הרב בנימין צימרמן שליט"א אשדוד וברכת מזל טוב לטבים הרה"צ יצחק ברוך צימרמן שליט"א הרב שמעון שרייבר שליט"א הרב יעקב גראס שליט"א הרב אביגודר אלבום שליט"א יאה רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי חלציו ויעציה בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידיו הרב יחזקאל זילברמן שליט"א וליאמסבורג לדרגל שמחת נשואי בתו תחי' עב"ג נ"ץ במז"ט ובשענט"מ יאה רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי חלציו ויעציה בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידיו הרב עזבי רייכמן שליט"א מנהל מרכז הכוללים דחסידי עצנא לדרגל שמחת אירוסים בנו הבה"ח יעקב יוסף רייכמן נ"ץ עב"ג בת ידידיו הגאון רבי יעקב שלום ארנפלד שליט"א ראש כולל להוראה קרית עצנא תנניה יאה רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי חלציו ויעציה בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידיו הרב משה הלברשטם שליט"א בית שמש לדרגל שמחת הולדת בתו במז"ט יאה רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי חלציו ויעציה בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידיו הרב חיים עזבי גלנדואר שליט"א ירושלים לדרגל שמחת הולדת הנכדים במז"ט בן לבנו הרב יוסף יעקב שליט"א בן לבנו הרב דוד שליט"א בת לחתנו הרב נח צימרמן שליט"א יאה רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי חלציו ויעציה בכל אשר יפנה